

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT **MEDICINA LEGAL**

Coordinació: PEREZ PEREZ, ROSA MARIA

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	MEDICINA LEGAL			
Codi	100557			
Semestre d'impartició	PRIMER QUADRIMESTRE			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Medicina	3	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	3			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.2		1.8
	Nombre de grups	4		1
Coordinació	PEREZ PEREZ, ROSA MARIA			
Departament/s	MEDICINA I CIRURGIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Presencials 30 hores No presencials 45 hores			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Castellà/Català			
Distribució de crèdits	1,5 teòrics. . 1,5 pràctics: Resolució de casos medicolegals, revisió d'articles, fotografies,etc.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
PEREZ PEREZ, ROSA MARIA	rosamaria.perez@udl.cat	6,6	

Informació complementària de l'assignatura

MEDICINA LEGAL

INTRODUCCIÓ

Els aspectes legals de la medicina estudien les relacions entre la medicina i la llei, en el sentit de la regulació legal de l'exercici mèdic. Hi ha normes i lleis que regulen la professió mèdica. És un assumpte que interessa a tots els metges, amb independència de l'especialitat, i que va creixent pel nombre de qüestions que d'una forma accelerada es plantegen en la societat actual.

El problema de més transcendència és el de la responsabilitat professional, ja que si bé el metge té la funció de curar o millorar la salut trencada del pacient, també té l'obligació de reparar, en cas que es produeixi, el dany que hagi pogut ocasionar al malalt amb el tractament. L'eina bàsica per resoldre problemes de responsabilitat és la història clínica, que si bé és un document bàsicament assistencial, també adquireix aquesta nova dimensió d'àrbitre de la responsabilitat professional dels metges i de les institucions sanitàries assistencials.

D'altra banda, hi ha evidències mèdiques que si bé no tenen res a veure amb l'exercici de la professió, incideixen directament en problemes que la societat actual té plantejats. Es tracta de qüestions en què és fonamental l'assessorament mèdic per poder-los legislar adequadament. En aquest sentit, hi ha problemes clàssics i problemes més recents.

Entre els primers, fonamentalment, hi ha els aspectes mèdics dels codis civil i penal, tal com la imputabilitat i la capacitat, que fan referència a les malalties mentals, o si es vol, amb altres termes, el que avui en dia en alguns àmbits es coneix com a dany mental.

Un altre tema clàssic però de gran transcendència actual per l'enorme cost econòmic que suposa a la societat, és la qüestió de les lesions, en altres termes l'anomenat mal de caràcter més físic, tot i que també psíquic. Entre els problemes més recents, destaquen la legislació sobre el començament i sobre el final de la vida.

En un altre terreny, des que la medicina ha deixat de ser tant paternalista com ho ha estat fins ara i s'ha donat pas a la intervenció activa el pacient en el seu procés diagnòstic i de tractament, han nascut nous drets, com el de l'consentiment informat, el de les voluntats anticipades i altres; i s'han modernitzat altres tan clàssics com és el dret de l'malalt a el secret dels seus sofriments per part de l'metge que l'atén.

Encara hi ha temes de gran interès, que tradicionalment han constituït matèria docent per als alumnes de medicina. Es tracta d'estudi de la mort des del punt de vista mèdic legal, de l'evolució de l'cadàver i també dels problemes d'identificació de persones o de material biològic. La medicina legal intervé en la resolució de problemes judicials on la identificació constitueix el nucli de la qüestió, en les més diverses circumstàncies.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectius acadèmics de l'assignatura

Els objectius d'aprenentatge expressen tot el que els alumnes han d'aprendre durant la seva formació. Han de ser una concreció de les competències de la matèria en termes de resultats

d'aprenentatge.

Objectius generals:

- 1.- Adquirir els coneixements medicolegals bàsics de la pràctica assistencial.
- 2.- Reconèixer i aplicar les característiques de la documentació medicolegal en relació als canvis legislatius.
- 3.- Establir pautes de bona pràctica clínica en actuacions sanitàries de possible repercussió legal.

Objectius específics:

- 1.- Conèixer i fer els documents medicolegals més freqüents en la pràctica clínica: informe de lesions, història clínica, etc ..
- 2.- Determinar l'actuació davant de casos de mort en medi hospitalari i extrahospitalari.
- 3.- Realitzar actualització mèdica en matèria de legislació sanitària.
- 4.- Actualitzar conceptes i repercussions de la responsabilitat professional mèdica: penal i civil.
- 5.- Treballar protocols i guies d'actuació sanitària en qüestions de psiquiatria forense.
- 6.- Aplicar els coneixements mèdics i medicolegals davant de situacions de violència social: violència familiar; violència de gènere.
7. Adquirir coneixements mèdics i medicolegals relacionats amb la sexologia forense.

Competències

Competències

Competències generals

A. VALORS PROFESSIONALS, ACTITUTS I COMPORTEMENTS ÈTICS.

CG1. Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica, incloent els principis ètics i les responsabilitats legals.

CG 2. Comprendre la importància d'aquests principis per al benefici de l'pacient, de la societat i la professió, amb especial atenció a l'secret professional.

CG 3. Saber aplicar el principi de justícia social a la pràctica professional.

CG 4. Desenvolupar la pràctica professional amb respecte a l'autonomia de l'pacient, a les seves creences i cultura.

CG 5. Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant especial importància a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.

CG 6. Desenvolupar la pràctica professional amb respecte a altres professionals de la salut.

B. FONAMENTS CIENTÍFICS DE LA MEDICINA:

CG 7. Comprendre i reconèixer l'estructura i funció normal de el cos humà, a nivell molecular, cel·lular, tissular, orgànic i de sistemes, en les diferents etapes de la vida.

CG 8. Reconèixer les bases de la conducta humana normal i les seves alteracions.

CG 9. Comprendre i reconèixer els efectes, mecanismes i manifestacions de la malaltia sobre l'estructura i funció de el cos humà.

CG 10. Comprendre i reconèixer els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia.

D. HABILITATS DE COMUNICACIÓ:

CG 21. Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent sobre els problemes que afligeixen a el malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.

CG 23. Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant de forma oral com escrita, amb els pacients, els familiars, els mitjans de comunicació i altres professionals.

F. MANEIG DE LA INFORMACIÓ

CG 30. Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

CG 32. Mantenir i utilitzar els registres amb informació de l'pacient per a la seva posterior anàlisi, preservant la confidencialitat de les dades.

CG 33. Tenir, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu, amb escepticisme constructiu i orientat a la recerca.

CG 35. Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, seguint el mètode científic.

CG 36. Adquirir la formació bàsica per a l'activitat investigadora.

Competències específiques

CE 32. Conèixer els fonaments legals de l'exercici de la professió mèdica

CE 33. Consentiment informat

CE 34. Confidencialitat

CE 35. Reconèixer, diagnosticar i orientar el tractament del dany físic i mental.

CE 36. Implicacions socials i legals de la mort

CE 37. Conèixer i reconèixer l'evolució normal del cadàver

CE 38. Diagnòstic postmortem

CE 39. Fonaments de criminologia mèdica

CE 40. Ser capaç de redactar documents medicolegals.

CE 41. Conèixer els fonaments de l'ètica mèdica.

CE 44. Aplicar els valors professionals d'excel·lència, altruisme, sentit del deure, responsabilitat, integritat i honestat a l'exercici de la professió

CE 45. Reconèixer la necessitat de mantenir la competència professional

CE 46. Saber abordar la pràctica professional respectant l'autonomia del pacient, les seves creences i cultura

CE 52. Prevenció i protecció davant malalties, lesions i accidents

CE 53. Avaluació de la qualitat assistencial i estratègies de seguretat del pacient

CE 77. Redactar històries, informes, instruccions i altres registres, de manera comprensible a pacients, familiars i altres professionals

CE 78. Realitzar una exposició en públic, oral i escrita, de treballs científics i / o informes professionals.

CE 157. Redactar correctament recepts mèdiques adaptades a la situació de qualsevol pacient i als requeriments legals.

Competències estratègiques de la UdL:

1. Correcció en l'expressió oral escrita.
2. Domini d'una llengua estrangera.
3. Domini de les TIC.
4. Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.
5. Aplicar la perspectiva de gènere a les funcions pròpies de l'àmbit professional.

Altres competències que no siguin de la titulació.

Continguts fonamentals de l'assignatura

MEDICINA LEGAL

PART I. Exercici legal de la medicina

Tema 1. Introducció als aspectes legals de la medicina

Tema 2. Concepte i evolució de l'contracte metge. Tipus de professions. Formes d'exercici mèdic.

Tema 3. intrusisme.

PART II. Documents mèdics legals

Tema 4. Concepte de document mèdic legal. Origen i evolució dels documents mèdics legals. Classificació.

Tema 5. El certificat mèdic ordinari.

Tema 6. El certificat mèdic de defunció.

Tema 7. El part de lesions.

Tema 8. Altres documents: Informe. Consulta. Taxació. Declaració. Acta. Ofici. Recepta.

Tema 9. Els documents en el cas de les lesions (aspectes civils i penals).

Tema 10. Els documents en el cas de la imputabilitat.

Tema 11. Els documents en el cas de la capacitat civil.

PART III. Responsabilitat mèdica

Tema 12. La responsabilitat individual de metge.

Tema 13. La responsabilitat de les institucions sanitàries assistencials.

Tema 14. La història clínica.

PART IV. Drets del malalt

Tema 15. El secret mèdic. Confidencialitat.

Tema 16. El consentiment informat.

PART V. Diagnòstic post mortem

Tema 17. Autòpsia.

Tema 18. Mort real i mort aparent. Diagnòstic de la certesa de la mort.

Tema 19. Diagnòstic de la data de la mort.

Tema 20. L'agonia. Diagnòstic de la rapidesa de la mort.

Tema 21. Diagnòstic de les causes de mort natural.

Tema 22. Diagnòstic de les causes de mort d'origen traumàtic.

Tema 23. Diagnòstic de les causes de mort d'origen tòxic.

Tema 24. Diagnòstic de la vitalitat de les lesions.

PART VI. Evolució de l'cadàver

Tema 25. Fenòmens cadavèrics: transformadors, destructors i conservadors.

PART VII. Aspectes mèdic de la violència.

Tema 26. Violència domèstica / o violència intrafamiliar o familiar. violència de gènere.

Tema 27. Violència de tipus sexual.

PART VIII. PSIQUIATRIA FORENSE.

Tema 28. Capacitat civil i actualització legal.

Tema 29. Psiquiatria i dret penal.

Eixos metodològics de l'assignatura

Els eixos metodològics de l'assignatura són:

- Classe magistral teòrica:

Continguts troncal de legislació sanitària, deontologia, i medicina forense.

- Seminaris teoricopràctics:

Participació en diferents grups d'alumnes:

Es tractaran temes i qüestions de MEDICINA LEGAL que formant part del seu nucli dogmàtic i que actualment representen focus d'especial atenció per a l'exercici de la medicina donades les possibles repercussions jurídiques i deontològiques:

- Confidencialitat i intimitat.
- Consentiment informat.
- Autopsia: Legislació, fases i tipus.
- Inici i final de la vida.
- Psiquiatria Forense.
- Violència familiar. Violència de gènere.
- Documents mèdicolegals
- Sexologia Forense
- Altres.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

PLANIFICACIÓ DOCENT 2020-2021

Classes magistrals: 1- 15. Según horarios establecidos.

Seminaris: 1-13: Según horario establecido para cada grupo de estudiantes.

S'obrirà un fòrum de l'assignatura.

Sistema d'avaluació

L'avaluació serà:

AVALUACIÓ MEDICINA LEGAL

Teòric	50%	Prova escrita, examen teòric del contingut de l'assignatura.
Seminaris	20%	Actitud, participació i aportació activa durant la realització dels seminaris.
Treballs	30%	Lliurament de treballs.

- L'avaluació de la prova escrita, examen teòric, es realitzarà sobre 10 punts i serà necessari arribar a la puntuació de "5" per tal de poder combinar la resta de punts de l'avaluació.

- L'actitud i participació activa durant els seminaris implica l'assistència obligatòria al 80% dels seminaris (10 de 13); es podrà afegir la participació de l'alumne en les tasques que puguin ser encomanades.

- Els treballs suposaran la valoració de casos clínics, la realització de documents medicolegals, la recerca d'un document, article científic... Oportunament i amb el temps suficient pel seu lliurament es comunicarà el tema a tractar. No s'acceptarà cap treball que no sigui original de l'alumne. Si s'evidencia còpia o repetició de contingut del treball d'un company, quan sigui activitat individual, es considerarà l'avaluació general, de manera immediata, amb una nota de suspens.

Bibliografia i recursos d'informació

En la biblioteca de la Facultat de Medicina existeixen diversos texts de Medicina Legal.

També es poden anar a consultar texts bàsics en les altres biblioteques de la UdL o de Lleida, especialment de dret, dret sanitari.

Durant el decurs de l'assignatura també s'anirà recomanant bibliografia complementària en funció del curs de l'assignatura i dels nous materials presents.

1. Legislació bàsica: Codis Penal, Civil, Llei d'Enjudiciament Criminal i altres
2. Villanuevas Cañadas,E. (2018) MEDICINA LEGAL Y TOXICOLOGÍA. GiSBERT CALABUIG. 7ª edición. Ed. Elsevier.
3. Pérez Pérez, Rosa M. (2016) Fundamentos de la Medicina Forense. Ed. UOC.
4. Di Maio V., Dana D.: Manual de Patología Forense (2003) (traducción coordinada por el prof. Luis Concheiro. Editorial Diaz de Santos.

Altres recursos

Cuadernos de Medicina Forense. Asociación de Medicos Forenses de Andalucía:
www.cuadernosdemedicinaforense.es

Actualidad en derecho Sanitario: www.actualderechosanitario.com

Asociación Española de Derecho Sanitario: www.aeds.org

Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona: <http://www.ub.edu/fildt/>

Ministerio de Sanidad: www.msc.es

Organización mundial de la Salud: www.who.es